

SLOVENSKI UČITELJ.

Glasilu
krščansko mislečih

učiteljev
in vzgojiteljev.

VERI, VZGOJI, PODOBU.

Letnik II.

V Ljubljani 1. oktobra 1901.

Št. 19.

Srce.

(Psihologiška študija.)

IX. Vera in srce.

Sv. vera je z našim srcem v tesnejši zvezi, kakor pa se navadno zavedamo, in sicer v dvojnem oziru: sveta vera je odvisna od srca in srce od svete vere.

Navadno se poudarja, da je vera odvisna od spoznanja, in zato se tudi apologetika obrača na razum ter hoče najprej pridobiti „glavo“, češ, prepričanje bo že za seboj potegnilo tudi „srce“. Res je to; a ravno tako ali pa še bolj je res, da je vera odvisna od srca, saj že navaden pregovor pravi: „Kar človek rad ima, to tudi rad verjame“

Verovati ali verjeti se namreč pravi, za resnico imeti to, kar nam je kdo povedal, in sicer zato, ker nam je povedal tak, ki ga čislamo, na katerega se zanesemo. Torej je končno vera vendar-le odvisna od naše volje, od našega srca: verujemo, ker hočemo verovati. In če hočemo vero „obujati, oživljati“, je to prelepo in prepotrebno dejanje v prvi vrsti — dejanje srca. Takih resnic, katere bi mogli tudi razumeti, je malo; veliko resnic naše sv. vere je skrivnostnih, ki jih verujemo zato, ker se klanjamo Bogu, večni resnici.

Drugi vzrok naše trditve je v tem, da le človek dobrega srca ima veselje do sv. vere; izprijen človek pa se je hoče iznebiti, ker mu je ne-

prestano očitjanje. To nam kaže zgodovina vsega človeštva. Kralj David je to prepričanje, katero kaže zgodovina vseh narodov, izrazil v teh-le klasičnih besedah: „Neumnež pravi v svojem srcu: ni Boga!“ Torej, ko je srce izprijeno in popačeno, se prične tudi v glavi ona zaslepljena neumnost, ki taji Boga.

Tudi učenjak Weiss je v nekem smislu tega mnenja, ker je svojo lepo apologetiko zasnoval na podlagi morale, češ, kakor se pride po temeljitem verskem prepričanju do lepega življenja, prav tako je lahko dokazati, da v resnici lepega in čednostnega življenja ni brez temeljitega verskega prepričanja in verskih pomočkov. Torej pridejo iste resnice v poštev in razgovor, če začnemo z moralo ali dogmo. Človek je namreč celota, ki se ne dá deliti; če se prav ali napak vodi razum, se tudi prav ali napak nagne srce; kakor tudi ni mogoče oblažiti ali okužiti srca, ne da bi to vplivalo na versko mišljenje in prepričanje. Zakaj po grehu je oboje enako popačeno, razum in srce.

Sicer smo ob vsej razpravi gostokrat poudarjali ono veliko moč, ki jo ima sv. vera do našega srca, vendar se nam zdi potrebno še posebej opozoriti na nekatere stvari.

Vera blaži srce na razne načine: Najprej po svojih veličastnih naukih, katere verske in dejanske resnice točno, jasno, in zanesljivo določujejo pravi namen človekov za čas in večnost in mu kažejo zanesljivo pot, po kateri ga more doseči. Vemo pa, kako pravo spoznanje blagodejno vpliva na srce. Zares, milo se nam mora storiti, če pomislimo, koliko so se trudili najboljši in najučenejši izmed nekdanjih paganov, da bi z lučjo svojega naravnega razuma našli resnice, katere sedaj z lahkoto razumejo že otroci, in če se ob tem še spominjamo, koliko pa se trudijo moderni pagani, da bi jih utajili ali vsaj omajali njih zanesljivost!

Vera blaži naše srce, ker nam podaje tudi dovolj krepkih pomočnikov, in sicer naravnih in nadnaravnih. Zakaj to, kar je trezna filozofija dognala istinito dobrega in koristnega za srečno življenje, vse z veseljem sprejmlje naša sv. vera; a poleg tega nam pa še deli nadnaravne pomočke v sv. katoliški cerkvi. Tudi smo se že prepričali o drugi priliki, kaj je našemu srcu krepka volja. Volja pa je vsled greha tako oslABLJENA, da brez nadnaravne pomoči ne more zmagovati v težki borbi viharnega življenja. Torej vzgoja, ki se naslanja samo na naravne nagibe in pomočke, nikakor ne more vzgojiti istinito blagih in plemenitih src!

Vera blaži srce, ker tako plemenito deluje na fantazijo in po nji na čustva. Tako čistega in vzvišenega idealizma, kakor ga imamo v katoliški veri, nam nikdar ne more podati nobena naravna filozofija. Tudi pri paganskih olikancih je le toliko časa cvela prava umetnost, dokler so imeli vero v bogove. Ko je propala vera, je podivjala umetnost, podivjali in propali so tudi narodi. Kaj je dosegla „krščanska“ umetnost, nam svedoči zgodovina, saj ima krščanska umetnost že svojo zgodovino in sicer slavno zgodovino, ki nam kaže umetnike prvake, katerih še ni nihče prekosil.

Kaj bi pa še le bila krščanska umetnost, ko bi se bila manj ozirala na pagsanske vzore in prostejše hodila po svoji odločno krščanski poti!

Vera blaži naše srce zlasti po svojem veličastnem bogoslužju, kakor je je uredila sv. katoliška cerkev. Mislimo le na cerkveno leto s prelepimi prazniki, na krasne, ganljive obrede pri službi božji, na prisrčne krščanske šege in navade. Pač veličastna šola za naše srce! Oj, kako bi v kratkem podivjala človeška srca, ko bi prenehala služba božja, ko bi se odpravili prazniki, ko bi zatrli častitljive krščanske šege i. t. d. Francoska revolucija podaja temu obširno in dovelj žalostno ilustracijo. Pa še ni treba tako daleč nazaj segati v zgodovino preteklih časov, saj nam tudi sedajnost to dokazuje. V vsaki vasi so najslabši ljudje, izvržek človeštva, oni zane-marjenci, kateri ostajajo pred cerkvijo med službo božjo ali pa se cerkve popolnoma izogibljejo. Najboljši in najplemenitejši so pa povsod oni ljudje, kateri zvesto obhajajo praznike in službo božjo v duhu sv. cerkve. Tega naj bi nikdar ne izpustili izpred oči vsi vzgojitelji, katerim je kaj mar za to, da vzgoje pri mladini res dobra, blaga srca.

Vera blaži slednjič naša srca prav posebno s tem, ker nam pred oči stavi prekrasni vzor popolnega srca, ker nas vabi in pri-ganja, da po tem veličastnem vzoru izpopolnujemo vsak svoje srce! Menda mi pač ni treba še posebej omenjati, da tu mislim: najsvetejše, najčistejše božje Srce Jezusovo! — Svetni vzgojitelji so namreč v največji zadregi, kadar jim je določiti namen vzgoje, kaj naj dosežcjo s svojim vzgojilnim naporom, t. j. kakšen mora prav za prav biti človek, ki je dobro vzgojen. V tem so si jako različni, le v tem so edini, da nobeden izmed njih ne vé nasvetovati kaj jasnega in določnega. Krščanska vzgoja pa lahko tako precizno pové svoj namen: človeka dobro vzgojiti se pravi, privaditi ga, da bo vedno čednostno živel po božjih in cerkvenih zapovedih ter si s tem zagotovil časno in večno srečo; ali pa še krajše: vsak človek je tem bolj vzgojen, čim bolj je njegovo srce podobno Jezusovemu presv. Srcu! O, zahvalimo Boga za to najvišjo šolo naših src v sv. katoliški cerkvi — za šolo Jezusovega najsvetejšega Srca! — (Zato so nekateri bogoslovci že izrekli misel, da bi bil naš Zveličar prišel na svet, ko bi se tudi ne bila pregrešila prva človeka; povzdignil bi bil s svojim včlovečenjem človeški rod do najvišje časti, bil bi srednik med Bogom in človekom in pa veličasten vzornik človeške popolnosti.)

Posledice iz tega si lahko izvaja vsakdo sam, namreč, da je zločinstvo, če kdo krati mladini versko vzgojo, da je zelo obžalovati, če se šolske knjige tako zelo ogibljejo odločnega katoličanstva gledé na nauke, zapovedi, obrede in šege. O onem nesrečnem naporu pa niti ne govorim ne, ki hoče šolo ločiti od cerkve in med učiteljstvom širi brezverstvo.

K.

Kaj ovira razvoj javnega pouka in vzgojno delovanje učiteljevo?

(Konferenčno poročilo. Spisala T. Š.)

Obširno vprašanje. Popolnoma mu odgovoriti, trebalo bi spisati celo knjigo. Kdo nam more naštevati vse ovire, ki zastavljajo pot hitrejemu razvoju pouka in še bolj, dobri vzgoji? Vzvišenega stališča je treba, če hočemo prav soditi o tem vprašanju. Tu ne velja samo, pobrati nekaj drobtinic, kakor so mnogolične hibe in nedostatki, ki se vzgojitelju nudijo v šoli pri opazovanju otrok, občevanju s stariši in motrenju samega sebe! — Naštevati vse te posamezne slučaje, stalo bi še primeroma malo truda; — a naloga zahteva, da gremo dalje, da v konkretnih slučajih prašamo po njih vzroku, da najdemo umstvene razloge, ali vodilne krive ideje, ki so v vseh časih prinesle in obrodile najhuje zlo!

Ako torej hira pouk, vzgoja ne doseže svojega smotra, ljudstvo in prihodnji naraščaj ne doseže vzvišene stopinje omike in plemenitosti, koje so ji namenili zakonodajalci z novodobno šolo, morajo prevladovati ali v ljudstvu samem nezdrava načela, ali voditi pouk krive ideje in prešinjati tudi vzgojitelja.

Na te tri točke se je torej treba ozirati, nje premotriti. Vzroki tiče ali v ljudstvu, ali v šoli — ali — v učiteljstvu. Pri enem teh faktorjev mora biti hiba, morda pri dveh, morda pri vseh! — Le nepristransko, odkritosrčno priznanje resnice more dognati stvar in odkriti rano.

Velika ideja, razširiti znanosti in omiko do zadnjega kotička gorske vasi, vzgojiti iz neukega, priprostega ljudstva vsestransko naobražen, plemenit rod, ki bode po dobrotah omike blažen in srečen, vodila je zakonodajalce, ko so pred nekaj desetletji preustrojili šolstvo ter veleli pozidati kar največ šol!

In ljudstvo! Ali je sprejelo ta preobrat z veseljem, navdušenjem? Ali je s šolo dandanes zadovoljno? „Prej smo se v dveh letih naučili dovolj, še več smo znali kakor dandanes mladina po 6., 7., 8. letih posedavanja po šolskih klopeh“, tako je pogosto slišati. Ljudstvo torej ne pripoznava dobrot, katere deli obilni pouk, še zoperstavlja se mu — češ „koliko nepotrebnega se uči, kar se itak kmalu vse pozabi. Mladina pa je bolj nepokorna, surova in neotesana kakor le kedaj!“

Od kod ti pojavi? Ali ni vnebopijoča krivica, očitati take stvari novodobni šoli? Čeprav znamo učitelji najbolj, v kolikor so resnične navedene besede, vendar jih ne moremo popolnoma prezreti. Vsaj nam povedó to le resnico: „Ljudstvo ne ceni šole takšne, kakor je sedaj. — Zakaj? Morda ni dovolj poučeno, ne ve niti, kaj mu je v trajno korist, sodi le po trenutni vporabnosti in materijelnem dobičku — višjega stališča ne pozna! Kdor mu jemlje otroke v času, ko jih nujneje potrebuje, — v šolo, ta ne pričakuje milostne sodbe od njega.“

Sliši se mnogokrat: Ljudstvo se mora primerno poučiti, o posebnih prilikah, shodih, o cerkvi i. t. d. A bolje je vendar, če rečemo: Po sadú se naj pozna drevo! Po dobrih sadovih, ki prinaša šola, naj se ta omili narodu in si v ljudstvu pridobi prijateljev.

Koliko se trudi učitelj, da doseže učni smoter, da svojim učencem, razun glavnih predmetov, še prilasti mnogo iz zgodovine, zemljepisja, prirodopisja i. t. d. Še časa za duševni in telesni počitek si ne privoščí, le da ustreza zahtevam šolskih zakonov ter se primerno pripravi za pouk. Da, prav mnogo naj znajo otroci, na stežaj se naj odprò duri vsestranski omiki in napredku in mlajši zarod bode srečen, plemenit. Zlata doba duševne prostosti bode nastopila in pregnala temo mračnjaštva; po svoji visoki izobraženosti srečno ljudstvo ne bode več poznalo nadloge in revščine. Saj le izobraženost in vsestranska omika oplemenituje človeka, ga ojači, da se ne ustraši borbe in trpljenja vsakdanjih dnij, ker si po njej lahko namnoži premoženje, ki je vsekako glavna podlaga zadovoljnosti in sreče. — Ta ideja vodi moderno šolo. Ali je resnična?

Ali so uspehi pouka in vzgoje res tako izborni, napreduje mladi zavod res tako, kakor bi se po obilnem prizadevanju države, učiteljstva smelo in moralo pričakovati?! Odgovoriti ni treba. Res je, število analfabetov se krči z vsakim letom. A kacega pomena je to, ko nasproti vsakdo zna, da se dan za dnevom množi število mladostnih hudodelcev in razbojnikov, samomorov in nezaslišanih zločinov, da dobivajo ideje, razjedajoče državo in ves postavni red, čedalje več ognjevitih zastopnikov, da ne morejo dozidati dovolj kaznilnic, norišnic, bolnišnic in sirotišč, da peša rokodelski in kmetijski stan v taki meri, da se mislečemu človeku, ki ima le količkaj srca za ljudstvo, ježijo lasje, ko gleda, kako dirja z nevzdržljivo silo ljudstvo v propad.

Pozabilo se je: Čim višje raste drevo, čim drznejše spenja svoje veje proti solnčnim višavam, tem globljeje mora stezati svoje korenine v hladno zemljo, tem trdneje se je oprijemati, da ga — uprav zaradi visokosti njegove — ne podere in uniči vihar.

Čim višje se vzpenja človek k omiki in izobraženosti duha, čim dalje se je pospel do duševne prostosti in neodvisnosti — tem globlje mora biti utrjen v nramnosti in verskemu prepričanju — sicer se, ko pride vihar strastij in duševnih bojov — poruši in obnemo!

Obrnimo to na naše šolske razmere. Kako se zanemarja često nramna in verska vzgoja. Zgolj dve uri veronauka na teden naj opravite vse?! O pozitivni veri, o vzvišeni nalogi človeštva, njegovem edinem nadnaravnem smotru, o neumrljivosti človeške duše molče naše poučne knjige. Kaj pomagajo vzgledi poštenosti, radodarnosti, resničnosti i. t. d. brez solidne podlage „pozitivnega krščanstva“?! Vsa morala in etika brez nje podobna je hiši brez podstave, drevesu brez korenin, ki se poruši o prvem viharju.

Več praktičnega krščanstva v šolo, ki bode prešinjal ves pouk, vso vzgojo — in trud učiteljev bode prinašal boljši sad.

II.

Da ne vspeva pouk, je mnogo kriva slaba domača vzgoja. Njo pa povzročuje v premnogih slučajih beda in siromaštvo ljudstva.

Ako bode vzgoja boljša, vspeval bode pouk; kajti brez trdne volje, duševnega napora, vztrajnosti in marljivosti — je pouk brezuspešen. A učitelj nima vzgoje otrok popolnoma v svoji oblasti, če bi tudi hotel zastaviti vse svoje telesne in duševne moči.

„Družina in šola sestrici ste dve,
Nobena brez druge hoditi ne sme!“

Tako poje naš nedosežni Slomšek, ki je mnogo razmišljeval o vzgoji in napredku našega ljudstva.

Dajte nam pridnih, skrbnih starišev, ki negujejo svoje otroke, ki jih vzgojujejo strogo in pametno, ki govoré s spoštovanjem o učitelju, šoli in cerkvi, ki ne pohujšujejo z nedostojnimi besedami in obnašanjem, s kletvijo in pijančevanjem svojih otrok, ki vedó o pravem času mlademu drevesu porézati prekošate mladike napuha in svojeglavnosti! Dajte nam dobrih mater, ki v nežni mladosti vcepijo otročiču strah pred Bogom, pred vsakim tudi najmanjšim grehom, ki ga vadijo z mladih nog pokorščine, pohlevnosti, marljive delavnosti — a mu tudi odmenijo določen čas v igro in razvedritev! Dajte nam starišev, ki smatrajo svoje otroke kot najvišji zaklad, kot žlahtni biser, ki ga je izročil stvarnik v varstvo, ne za tó, da ga vporabljajo in izkoriščajo sebičnim namenom, ampak, da ga likajo in plemenitijo z vsemi močmi, v prid človeštva in čast milega Boga, ki ga bode nekoč tirjal iz njihovih rok! Dà, blagih, krščanskih mater, poštenih, skrbnih očetov dajte našim otrokom — potem ne bode hiral pouk, ne pešala vzgoja!

A gorje! Država sama dovoljuje, da se daje ljudstvu strup v roke, ki ljudi poživini, — država ne omejuje s svoji mogočni oblasti pogubnega žganjepitja. Država sama nalaga tolike davke, da mora revni kmetič omagati pod tem bremenom. Ubijati se mu je noč in dan, neumorno truditi v potu svojega obraza, žrtvovati vsako uro napornemu delu, da si pridobi dovolj za visoke davke. Kje mu preostaje časa, blažiti samega sebe z dobrim čtivom, paziti na svoje otroke? Beda in siromaštvo ga prisili, da mora izkoriščati svoje otroke za delo — včasih pretežavno za njih šibke, nerazvite moči, starejše sinove pa mu odvzame vojaška služba. In če si ves zmučen in zdelan niti ne more privoščiti zdatne hrane — ali naj se čudimo, da poišče krepila v zloglasnem žganju, ki mu vsaj navidez vrne telesne moči in razburi živce, da pozabi vsaj za trenutja svoje zlo?

O bedi, ki zadene tolikrat naše ljudstvo radi vsakojakih vremenskih in drugih nesreč, niti ne govorimo. Dovolj nam je prepričanje, da hira kmetijski stan, ki je vendar glavna opora naše državi. Ali naj še navedemo številke, ki nam neovrgljivo značijo njegovo pretužno stanje. V Avstriji, tostran Litve, namnožili so se vknjiženi dolgovi na zemljišča do l. 1891. črez 2791 milijonov glavnice, večjidel na poljedelstvu. Samo na Kranjskem zna-

šali so l. 1892. celih 60 milijonov gld. Koliko pa je nevknjiženih dolgov, za katere se je treba plačati mnogo večjih obresti! Da pri nas, na Štajerskem ni bolje, morda še slabše — zlasti ker bolj in bolj peša vinska trta, mnogim krajem edini pridelek, — to vé vsakdo. Številke govore pretresljivo resnico. O ubožnih rokodelcih, ki žive ob bridko zasluženih vinarjih, a so popolnoma izročeni brezvestnim podjetnikom in kapitalistom, in delavcih, njih bedi in propalosti govoriti ali pisati, reklo bi se, — nositi vodo v morje.

Ali more tu pomagati sama šola? Ali naj učiteljstvo paralizuje z vplivom šolske vzgoje — strašno zló telesne in duševne onemoglosti našega ljudstva.

Tu pomorejo edino le dobre, krščanske postave, ki bodo zljajšale bremena kmetijskemu stanu in mu izboljšale gmotno stališče.

Pogled po svetu nas uči, da tam, kjer je ljudstvo gospodarsko trdno, se vspešno razvija šolstvo in z njim občna omika. V revnih deželah pa hirata omika, pouk in vzgoja.

Kaj bi se še dalo storiti pozitivnega in negativnega, da se ljudstvo tudi duševno izobrazí, oplemeniti in s tem izboljša domača vzgoja? Poglejmo nepregledno vrsto tiskovin, časopisov, knjig in brošuric, iz katerih crpa ukaželjno ljudstvo duševno hrano. Koliko gnjilobe in propalosti si narod na takošen našin prilastuje — ali se sme o tem govoriti? Kakor reka le teče po hribu navzdol — in v dolini rohneč in bobneč širi peneče valove, da potopi vse, kar doseže široka njena struga — tako i valovi npravne popačenosti nimajo svojega vira v ljudstvu, ampak pritečejo navzdol. Ali jih naj vzdržuje učiteljstvo?!

Temu zlu se je treba vstaviti pri izviru, zaježiti ga je treba, predno doraste silna reka, ki drvi za seboj tisoče in tisoče v pogubo.

Tudi tu ima država vršiti svojo nalogo z modrimi postavami, zabranjevati okuženje ljudstva in pospeševati njega npravnost. Vsako tako prizadevanje bode pospeševalo razvoj javnega pouka in vzgojno delovanje učiteljevo.

(Konec prih.)

Šolske hranilnice.

Sloviti francoski narodni ekonom in rodoljub M. de Malardce je nedavno priredil novo izdajo svoje „Ročne knjige o šolskih hranilnicah na Francoskem.“¹⁾ Iz tega zanimivega in poučnega dela, kjer popisuje avtor vstanovitev, notranjo vredbo in vspešni razvoj šolskih hranilnic, hočemo povzeti nekatere posameznosti. Vodi nas pri tem zlasti namen, da bi se tudi pri nas vdomačili ti koristni zavodi.

¹⁾ Histoire et manuel de l' institution des caisses d' epargne scolaire avec le reglements et le modeles de comptabilite. Quatorzieme edition. Paris librairie Hachette & Cie.

Leta 1874. se je Malarce iz lastnega nagiba lotil težavne naloge, da vpelje hranilnice, osnovane po njegovih načelih v francoske šole. Brez zapovedi, le vsled prostovoljnega prizadevanja učiteljstva, šolskih nadzornikov, županstev in drugih oblasti, so se začele šolske hranilnice vstanavljati. In kako veselo so se ti zavodi razvijali, nam izpričujejo statistični podatki. Leta 1877. je bilo na Francoskem 8033 hranilnic, v katere je vlagalo 176.040 otrok svoje doneske. Prihranjenega denarja je bilo tedaj: 2,984.352 frankov. Leta 1886. pa so šteli že 23.980 šolskih hranilnic, 491.160 učencev-hranilcev, in 11,934.268 frankov vložnega denarja. Gotovo lep uspeh!

Šolska hranilnica je na Francoskem fakultativna naprava, ki se opira le na dobro voljo učiteljev in učencev. Neki učitelj se je izjavil: „Posli pri šolski hranilnici mi odvzemo le pol ure v tednu. Toda pripravljen bi bil žrtvovati tudi celo uro; tako visoko cenim dobre učinke teh zavodov.“

N r a v n i n a m e n i n z n a č a j šolskih hranilnic opisuje Malarce z naslednjimi besedami: „Ako je varčnost lepa čednost, ako je hvalevredno in potrebno, da se človek vstavlja škodljivim in nezdravim nagonom, ako tako premagovanje krepi dušo, potem bi nikjer pri vzgoji ne smeli pogrešati teh moraličnih vaj, tem manj, ker namen vzgoje ni samo: omikati razum, temuč tudi utrditi značaj. — Ako je varčevanje glavni pripomoček, da se povzdigne blagostanje celega naroda, kakor vsakega posameznika, je treba gotovo že otroke o tem poučiti in jih na to privaditi. Ako je skrb za bodočnost nezogibni pogoj človeškega življenja, ker je treba denarna sredstva tako razdeliti, da se dnevi brez zaslužka poravnajo s preostankom bogatejših dni, če zahteva zavest človeškega dostojanstva, da delavec ni občini in drugim ljudem v nadlego, da se ne navadi živeti od miloščine, kar je poniževalno, če skrb za bodočnost usposobi človeka, da pošteno živi, potem je potrebno, da se otroci nauče na bodočnost misliti in za njo skrbeti, kakor se uče misliti na preteklost. Varčevati se pravi modro urediti svoje življenje. Koristno je, da se otroci vseh družabnih slojev vadijo v varčevanju; prav posebno pa je to priporočiti revnim otrokom, kateri si morajo le z varčnostjo izboljšati gmotno stanje. Velike važnosti je ta čednost za javno nrvnost, in za nrvnost posameznika, za družino in človeško družbo, ker kroti škodljive nagone in nam daje gospodstvo nad strastmi, ker krepi človeka, da se zmagoslavno vstavlja hudemu, reši velikih moralnih napak in postane prost v pravem pomenu besede.“

N a č e l a, na katera se opirajo šolske hranilnice na Francoskem, so zelo priprosta. Poslovanje se vrši na sledeči način:

Vsi doneski se zaznamujejo v posebni knjigi; vsak hranjujoči učenec ima v njej odločeno celo stran, z imenom učenca in številko hranilne knjižice na čelu. Vsaka stran ima 12 vertikalnih rubrik za mesece in 31 horizontalnih za posamezne dneve.

Drug važen pripomoček je d u p l i k a t, t. j. prepis vknjiženih doneskov in prejemkov, ki se (podpisan od učitelja) izroči učencu in služi starišem kot potrdilo vložnih doneskov.

Ob določenem dnevu, navadno ob torkih, sprejema učitelj pred poukom ali pa po končanem pouku vloge svojih učencev. Najvišja svota, katero sme učenec v teku enega meseca vložiti, je določena na 5 frankov (4 K.) S tem se zabranjuje, da ne prinašajo otroci poleg svojih prihrankov tudi denar svojih starišev, kar bi se ne strinjalo z namenom šolskih hranilnic.

Ako naraste svota, vložena od učenca, na 1 frank (1 K) naloži jo učitelj v hranilnici, s katero je šola v zvezi, in hranilno knjižico obdrži v svojem varstvu. Kedar se svote izplačujejo, treba je, da temu pritrde tudi stariši oziroma učencevi postavni varuhi.

Knjiga sklepa z besedami, s katerimi je označil veliki učenjak, državnik in narodni ekonom Hippolit Passy na prvem znanstvenem kongresu za humanitarne naprave:

„Ne samo ena legija, temuč cela armada vzgojiteljev se boče dvignila, da pokaže otrokom dobrote, ki si jih pridobe z varčnostjo, s treznim, previdnim in vrejenim življenjem, in da mlademu naraščaju vcepi več inteligence, razuma, previdnosti in energije, kakor jo kaže sedanji rod v boju za obstanek.“

Naj bi izgled Francozov izpodbudil tudi naše učitelje in vzgojitelje k marljivemu sodelovanju pri tem važnem narodnogospodarskem podjetju.

(Po „Zeitschrift für Post und Telegraphie“ VIII. letnik št. 22.)

D o p i s i.

Iz Dobropolj. Okrajna učiteljska konferenca slovenskih in utrakvističnih šol kočevskega okraja je bila letos dne 5. septembra v Velikih Laščah.

Odsotna sta bila dva učitelja.

Nadzornik g. Jeršinovic se je spominjal vseh sprememb, ki so se zgodile v deželnem nadzorništvu, smrti bivšega šolskega referenta g. Merka in k deželni vladi se preselivšega vladnega svetnika g. pl. Thomana, kateremu naj izroči učiteljstvo od vseh podpisano spomenico, ki jo je narisal tovariš g. Simon.

Za namestnika je imenoval nadučitelja g. Tomšiča.

Za zapisnikarja pa sta bila soglasno imenovana od slavne konference gg. Žebre in Jaklič, katero zaupanje sta tudi hvaležno sprejela.

Z učnini vspehi je bil g. nadzornik zadovoljen ter je konstatiral, da se učiteljstvo zaveda svojih dolžnosti, pa jih tudi izpolnuje.

Na nekatere pomankljivosti je pa še opozoril.

Povdarjal je, da je v šoli potrebna disciplina. Brez nje ni vspeha. Napredek je odvisen tudi od dobrega obiskovanja šole. Učitelji naj skrbé za dober obisk s tem, da vplivajo na stariše. Pridobé naj si ugled starišev in ljubezen mladine. Učitelj mora biti priljubljen ter naj se vede dostojno v šoli in zunaj nje ter naj skrbi, da se bode mladina lepo obnašala.

Ne smemo pozabiti, da je krščanski nauk v ljudski šoli prvi in najvažnejši predmet. Potrebna

je harmonija med učiteljem in katehetom. Ako je nesloga, so otroci demoralizovani, ker podira jeden to, kar drugi zida. Vlada želi sloge in ogibati se je treba, da se ne dá povoda k neslogi.

Učitelj g. Legat je poročal o reviziji učnega načrta za enorazrednice s poludnevним podukom.

Zaradi nedostajanja časa so izostali drugi referati.

V knjižnični odbor so bili voljeni gg. Tomšič, Štefančič, Wohinc in Kaiser.

V stalni odbor pa gg. Blahna, Štefančič, Tomšič, Cvar in Engelman.

Na poziv g. nadzornika je učiteljsvo zaklicalo presv. vladarju trikratni: „Živijo!“

Šolske vesti.

Izpremembe pri učiteljstvu. Gdč. Doroteja Dereani, doslej službujoča na šoli v Sp. Šiški, je imenovana za pomnožno učiteljico na Sv. Gori, okraj litijski. Učiteljskemu kandidatu Jan. Levstik v Krškem ter začasnima učiteljicama Jeli Gherbaz v Toplicah in Mariji Hacking v Šv. Vidu pri Zatičini je podeljeno po eno prov. učno mesto na štirirazrednici v Zagorju.

Ljubljansko učiteljsiše. Za sprejem v prvi letnik moškega učiteljsiša se je letos oglasilo 59 učencev, za prvi letnik ženskega učiteljsiša pa 82 učenk.

C. kr. žensko učiteljsiše v Gorici. Izmed 71 gojenk, katere so se oglasile za prvi slovenski tečaj, je bilo 38 sprejetih. Med novosprejetimi je 20 gojenk, katere so prej obiskovale zavod v „Šol. Domu“. Mnogo gojenk je sicer naredilo izpite, a zarad pomanjkanja prostorov ni bilo sprejetih.

Razpisane učiteljske službe. Na enorazrednici v Erzelju je popolniti mesto učitelja. Prošnje do 4. oktobra okr. šolskemu svetu v Postojni. — Do dne 5. oktobra je razpisano učno mesto na trirazrednici v Višnjigori. Prošnje za to mesto sprejema okr. šol. svet v Litiji. — Na trirazrednici v Vel. Laščah je razpisano drugo učno mesto. Prošnje do 5. oktobra na c. kr. okr. šol. svet v

Kočevju. — Na trirazrednici v Veliki Dolini je razpisana služba nadučitelja s postavnimi dohodki in prostim stanovanjem v stalno nameščenje. Pravilno opremljene prošnje za to službo je vlagati predpisanim potom do 9. oktobra t. l. na c. kr. okrajni šolski svet v Krškem.

— Služba učitelja-vodje je razpisana do 10. oktobra na enorazrednici v Gribljah. Prošnje sprejema okr. šol. svet v Črnomlju.

— Na Štajerskem. Na trirazredni ljudski šoli v Kozjem je popolniti mesto učitelja. Prošnje je oddati do dne 20. oktobra t. l. na krajni šolski svet v Kozjem. Na štirirazredni ljudski šoli pri Novi cerkvi sta popolniti dve učiteljski mesti. Prošnje do 5. oktobra t. l. na krajni šolski svet pri Novi cerkvi pri Vojniku.

— Na enorazredni ljudski šoli pri Sv. Primožu na Pohorju, III. plačilni razred, je popolniti mesto učitelja in šolskega vodje. Prošnje do dne 10. oktobra t. l. na krajni šolski svet Sv. Primož pri Vuzenici.

— V politiskem okraju Celje so definitivno oddati sledeča učna mesta: na deški petrazrednici v celjski okolici (I. plač. razred) eno učno mesto. 2. Na trirazrednici v Dolu (šolski okraj Laško) mesto učitelja event. učiteljice. 3. Mesto učiteljice ročnih del za šole Gomilsko in Orlovovas (okraj Vransko) z letno remuneracijo 504 K in dolžnostjo, da pou-

čuje po 10 ur na teden. Prošnje do 15. oktobra t. l. Na petrazredni ljudski šoli v Makolah je do 1. novembra t. l. namestiti služba formalno usposobljene učiteljice ročnih del z letno remuneracijo 574 K proti dolžnosti, da poučuje vse šolsko leto po 12 ur na teden. Prošnje, silke za to mesto naj vložijo svoje propremljene s spričevalom usposobljenosti ter domovnico in one, ki ne stoje v javni službi, tudi z nrvstvenim spričevalom predpisanim potom, oziroma naravnost pri krajnem šolsk. svetu v Makolah do 10. oktobra 1901.

Letno poročilo Franc Jožefove ljudske šole v Ljutomeru podaje v prvem delu kratek zgodovinski obris o razvoju ondotne ljudske šole. Ljutomerski trg se more ponašati z najstarejšo šolo v deželi. Kdaj je bila šola v Ljutomeru ustanovljena, ni sicer natanko znano, a toliko je gotovo, da so Ljutomeržani lastno šolo imeli že v sredini 16. stoletja. Najstarejši tržki zapisnik v Ljutomeru navaja dne 25. januarja 1591. l. šolo z učiteljem Janezom Berličom. Tudi v poznejših tržkih zapisnikih je šola večkrat omenjena, ravno tako tudi učitelji, ki so v njej poslovali ter ob ednem službo organista opravljali. Marsikateri učenec in gojenec te prvotne šole v Ljutomeru je pozneje v čast domovini dospel do višjega stanu. Ta prvotna šola, ki je bila deloma lesena, je dne 7. maja 1689. leta pri velikem požaru pogorela. Pa že l. 1690. so dali Ljutomeržani šolo zopet postaviti, oziroma popraviti. L. 1725. so postavili novo šolo, katero so l. 1757. zopet popravili in jo tako povečali, da

se je lahko večje število otrok v njej poučevalo. Ko je blaga cesarica Marija Terezija s svojo reformacijo šolstva, zlasti pa z občnim šolskim redom za normalne. glavne in trivijalne šole z dne 6. decembra 1774. leta ustanovila šole po mestih in deželi, postala je tudi šola v Ljutomeru, ki je bila do tje bolj zasebna, javna. V dobi cesarja Jožefa II. je dobil Ljutomer novo učilnico, ki je bila l. 1786. blizo farne cerkve postavljena. Sedanja šola je bila sezidana 1888. Ko so se vsi narodi na Avstrijskem pripravljali, da bi dostojno praznovali 40 letnico vladanja njegovega Veličanstva našega cesarja Franca Jožefa I., sklenili so tudi Ljutomeržani ta za Avstrijo pomenljivi jubilej v smislu ljubljenege vladarja ovekovečiti z blagim činom, z zgradbo prepotrebne nove šole. Franc Jožefova šola je bila v jeseni l. 1893. popolnoma zgotovljena in 12. nov. istega leta v prisotnosti c. kr. dvornega svetovalca pl. Taubenbergga po cerkvenem obredu slovesno blagoslovljena in otvorena; drugi dan 13. nov. se je začel redni pouk v novi šoli. Iz šolskega poročila povzamemo, da je na štirirazredni deški in štirirazredni dekliški šoli delovalo deset učnih moči. Ravnatelj obema štirirazrednicama je bil g. Janez Ev. Robič, podčegar razumnim vodstvom šola vrlo vspeva. Deško šolo je obiskovalo 307 učencev, dekliško pa 305 učenk. Od vseh teh je dobilo odliko 75, za višji razred je bilo sposobnih 420, nesposobnih 62, neizprašanih je ostalo 28, izstopilo 17, umrlo 4. Šolsko leto 1900/1. se je zaključilo 14. septembra, novo se prične 5. novembra.

Drobtine.

Občni zbor „Slomškove zveze.“ V uredniški listnici smo nedavno naznaili, da se bode vršil občni zbor naše „Zveze“ o Vseh Svetih v Ljubljani. Vsled prošnje idrijske podružnice in nekaterih gg. učiteljev organistov, ki so ob teh dneh zadržani, se je shod preložil na božične počitnice. Tedaj se bodo udje in drugi somišljeniki tem ložje zborovanja udeležili. Odbor bode skrbel za zanimiv program. Pričakovati nam je gostov iz Dunaja in morda tudi od drugod. Natančen vspeh objavimo o pravem času. Vse naše somišljenike pa vabimo že sedaj, da se shoda v obilem številu vdeležé in marljivo agitujejo zanj med znanci in prijatelji.

Vabilo k ustanovnemu shodu podružnice „Slomškove zveze“ za goriški in gradiščanski okraj, ki bode dne 3. oktobra t. l. ob 10. uri zjutraj v prostorih goriške Čitalnice. — S tem se uljudno vabi k pristopu pred vsem cenj. učiteljstvo in čast. duhovščino, pa tudi druge rodoljube.

Osnovni odbor,

Učiteljstvu na Goriškem! — Predragi kolegi in cenjene g. kolegije! Prišel je trenotek, da se odločite — na desno ali na levo. Dočim smo se do sedaj nagibali, kakor omahljivci, zdaj na desno, zdaj na levo in nismo niti sami vedeli, kako je z našim prepričanjem, spremenile so se razmere sedaj, obzorje se je zjasnilo in treba je odločno z barvo na dan! ali — ali!

Kdor hoče še nadalje podpirati one, ki širijo pohujšanje in sovraštvo po deželi, mi mu ne moremo braniti, ali odgovornost velika zadene učiteljstvo v tem obziru.

Mi pa pravimo, nikake podpore in zveze z onimi, ki se bojujejo za svoje prepričanje (?) z najostudnejšim blatom,

s katerim ometavajo učitelje in duhovnike in tudi druge, ki ne trobijo v njihov rog.

Na svidenje torej, somišljeniki, dne 3. oktobra t. l.

Osnovni odbor.

Sapo je zaprlo „Učit. Tovarišu“ po zadnjih volitvah. Še pred mesecem dnij se je mogočno razlegala njegova bojna troblja. „Ti ljudje“ (tako je pisal v 25. številki o katol.-nar.-stranki) so največji zapeljivci našega ljudstva in največja nesreča za našo deželo, zato jim napovedujemo boj na življenje in smrt.“ (Strah in groza!) „Pri letošnjih volitvah se bode bil načelen in odločen boj med lučjo in temo, med napredkom in nazadnjaštvom.“ Odločen boj se je res bil, a izid je tak, da je Tovariš kar onemel. V zadnji številki niti besedice ne črhne o izidu volitev. Dela se, kakor da bi zanj čisto nič ne vedel. No, če niste hoteli radostno pozdraviti izvolitve svojega stanovskega tovariša v ribniško-kočevskem okraju, pa bi vsaj nekoliko potolažili propalega kandidata g. Šetino ali pa pomirili g. Lapajmeta, katerega ste prav neusmiljeno obrcali v svojem listu. Po tolikem krik in viku, ki ste ga gnali pred volitvami, je ta molčečnost res čudna.

Učiteljski shod v Lincu. Katol. učit. društvo za Gor. Avstrijo je imelo od 23.—25. septembra svoj tretji občni zbor. Že pozdravni večer v hotelu „Avstrija“, pri katerem so bili navzoči mnogi poslanci, je bil zelo živahen. Glavno zborovanje se je vršilo 27. septembra. Ob 8. uri zjutraj je bila slovesna sv. maša, potem shod, katerega se je vdeležilo veliko število učiteljev in učiteljic. Zanimiv in stvaren program je pričal, da katoliško učiteljstvo marljivo deluje za prospeh šolstva in svojega društva. Dr.

Filibert L a n d e r l je predaval o „razvoju otroške duše“, gčna. Tempus (Linc) „o nekaterih biologičnih prikaznih v rastlinstvu“, učitelj H o f e r „o mladinskem in ljudskem slovstvu.“ Vsi referati so bili jako temeljito obdelani in so želi obilo pohvale. Učitelj Radhuber je poročal o ustanovitvi učiteljske hranilne in predujemne zadruga; preč. g. Brand je predlagal, naj se vpelje igra na gosli v meščanskih šolah, kot neobvezni predmet i. t. d.

Zvečer ob 8. uri je bil v hotelu „zum grünen Baum“ slavnostni shod, ki ga je prištevali med najimpozantnejše, kar se jih je kedaj v Lincu vršilo. Slavnostna dvorana je bila natlačeno polna. Velike ovacije je priredilo učiteljstvo deželnemu glavarju Dr. Ebenhochu, ki je v navdušenem govoru razvijal nalogo kat. učiteljskega društva: pridobiti zopet učiteljstvu zaupanje ljudstva, katero so zapravili liberalni in jungovski učitelji. Govornik je vzbudil frenetično pritrjevanje. Slavnostni govor je imel Dr. Rudolf Hornich iz Št. Hipolita. Razpravljal je zelo duhovito o krščanstvu in modernih vzgojnih idejah. Dne 25. septembra ob 1/2 8 je bila slovesna maša — zadušnica za vse umrle ude društva.

Sijajen vspeh tega kat. učitelj. shoda nam iznova izpričuje, kako veselo se razvija po tujih deželah krščanska učiteljska organizacija. Upajmo, da bode tudi pri nas vrlo napredovala!

Avstrijska učiteljišča. Službeni list ministerstva za uk in bogočastje je izdal pred kratkim popis državnih učnih zavodov za učitelje in učiteljice. Popis je razvrščen po učnem jeziku in nudi podatke ob obisku učiteljišč v šolskem letu 1900/1901. Iz teh podatkov posnamemo, da je skupno število učencev na vseh 44 učnih zavodih za učitelje v letu 1900/1901. znašalo 6874 proti 6883 v

preteklem letu (+ 9); ženske pripravnice, katerih je 18, pa je obiskovalo 3.066 gojenk, proti 2993 (+ 73). — Še veliko poučnejša, nego popis gojencev, bi bila preiskava, koliko izmed njih se v resnici posveti učiteljskemu stanu. Ako pa vedno čitamo, da je kak učiteljski kandidat imenovan poštanim praktikantom, drugi zopet stopil v službo pri železnici, ako čitamo, da se je na nekem zavodu komaj polovica kandidatov nastopila učiteljsko službo, potem je razvidno, za koliko moramo gori navedeno število zmanjšati, da se nam pokaže pravo razmerje.

Šolska debata v goriškem deželnem zboru. Dvajseti dan preteklega meseca je bil za šolstvo na Goriškem zelo znamenit. Deželni zbor je moral priznati, da je sedanje stanje ljudskih, kakor tudi srednjih šol, zelo pomanjkljivo. Poslanec Berbuč je na podlagi obilnih statističnih podatkov podal žalostno sliko goriških razmer. Poročilo o ljudskih šolah se je glasilo:

„Šolski odsek je uverjen, da tičijo uzroki neuspehov v šoli sami, v njeni notranji uredbi in njenih osnovnih načelih, in noče in ne sme prikrivati resnice, da velja to skoro za vse naše šolstvo, začevši pri ljudski šoli.

Visoki vladi je gotovo znan nivo našega ljudskega šolstva; ona dobro ve, da to ne zadošča niti po svoji uravnani niti po svojih vspehih duhu časa, ve, da naše prenapolnjene jedno- in dvorazrednice — in takih imamo največ v deželi — ne morejo privedi ljudske omike pri vsej prirojeni nadarjenosti naše mladine do one stopinje, do katere so jo privedle zmerno napolnjene in dobro urejene večrazrednice v drugih kronovinah, kjer je večinoma celodnevni pouk.“

Končno so bile sprejete naslednje resolucije:

I. Visoka vlada se pozivlja, naj izvoli nakloniti ljudskemu šolstvu v pokneženi grofovini goriško-gradiščanski letno podporo 100.000 K v svrhu, da se povzdigne v deželi nivò splošne ljudske omike.

II. Visoka vlada se pozivlja, naj preuredi takoj izobraževališče za učitelje v Kopru in za učiteljice v Gorici tako, da bodeta odgovarjala duhu časa, svojemu visokemu namenu in strogo pedagoškim načelom.

III. Visoka vlada naj postavi državne in srednje šole v Gorici na narodno podlago ter uvede prehodno nemudoma v spodnje razrede rečenih šol materinščino kot učni jezik.

IV. Visoka vlada naj preuredi z ozirom na to in na zdrava pedagoška načela tukajšnjo c. kr. deško in dekliško vadnico in c. kr. pripravljavnico.

V. Visoka vlada naj ustanovi potrebno število štipendij za najboljše abiturijente domačine, ki bi se posvetili profesuri ter se zavezali poučevati vsaj deset let na tukajšnjih srednjih šolah.

Prava vzgojna sredstva. O znamenitem katoliškem vzgojitelju, Don Bosku, čegar duhovni sinovi pridejo prihodnji mesec na Kranjsko, hočemo v kratkem priobčiti več člankov. Tukaj podajemo le dvoje zanimivih dogodkov iz njegovega življenja, ki nas učé, na kaj se mora vse vzgojiteljevo prizadevanje opirati, ako hoče doseči pri mladini dobre vspehe.

Don Bosko ni nikdar kaznoval svojih učencev. Po Salezijanskih zavodih je strogo prepovedana vsaka telesna kazen. Toda kako je mogoče imeti v redu toliko dečkov? Preventivni zistem vzgoje, katerega se je posluževal tudi Don Bosko po svojih zavodih, onemogoči vsak pregrešek, ker so dečki vedno nadzorovani in jim ni mogoče prestopiti pravil. Tudi se jim vcepi strah božji, da se bojé razžaliti Boga.

Minister angleške kraljice Viktorije je nekdanj obiskal zavode, ki jih je vstanovil Don Bosko. Našel je vse v redu; najbolj se je pa čudil, ker je bil velik red in mir v učilnici. Bilo je več kot 500 dečkov, ki so se učili. Še bolj se je začudil, ko so mu povedali, da ni potreba nikogar kaznovati.

„Kaj pa storite“, vpraša minister duhovnika Boska, „da so dečki tako redni in mirni?“

„Kar uporabljamo mi, tega vi ne morete.“ (Angleži so protestantje.)

„Zakaj?“

„Ker so naša vzgojna sredstva: pogosto vzprejemanje sv. obhajila in izpoved in pa da so gojenci vsak dan pri sv. maši.“

„Ako govorite istino, nam nedostaje teh mogočnih pripomočkov. Ali se ne more nadomestiti z drugimi pripomočki.“

„Ako se ne uporablja verskih pripomočkov, je treba palice.“

„Govorite resnico! Govorite resnico! Ali vera ali palica; povedal bodem to v Londonu.“

Meseca januarja l. 1850. je poslala vlada komisijo, ki naj bi pregledala zavod in videla kak duh veje v njem. V tem poslanstvu so bili grof Friderik Sclopis, baron Ignacij Pallavicini in grof Alojzij Collegno. Prišli so v oratorij in so dolgo govorili z Don Boskom. Preiskali so zavod natanko, izprašali mladeniče v šoli in zunaj nje in bili z vsem zelo zadovoljni. Ko so videli na dvorišču dečke kako veselo se igrajo in kak red je v zavodu, je vskliknil grof Sclopis:

„O kako lep prizor je to!“

„V resnici lep“, odvrne baron Pallavicini. „Srečno mesto Turin, v katerem se razcvita tako koristen zavod“.

„Pač ne bi videli ob nedeljah in praznikih take trume postopačev pohajati po mestu, ki delajo škodo in nered, ako bi bili jednaki zavodi v vsakem mestu“, zavrne grof Sclopis.

Don Bosku pa je dejal:

„Vaše delo, prečastiti gospod, je povsem človekoljubno in velike koristi za človeško družbo. Delo je tolike koristi, da je mora država sama podpirati in vzdrževati.“

In Collegno ga povpraša: „Česa se pa poslužujete, prečastiti gospod, da imate v redu toliko množico mladeničev.“

Don Bosko zavrne: „Poučevati nam je sladka dožnost, potrpežljivost in odpuščanje sta edina pripomočka. Pri nas prevladuje ljubezen palico; pri nas vlada le ljubezen.“

Pallavicini pristavi: „Tako bi morali vzgajati mladino po vseh zavodih, v zlasti pa po ječah in prisilnih delavnicah. Tu imamo čudeže krščanske požrtvovalnosti.“

Collegno pa pravi: „Tisti, ki se trudijo v ta namen, so dobrotniki človeške družbe in pravi prijatelji države in naroda.“

„Prečastiti gospod Bosko,“ rekel je grof Sclopis, ki je bil načelnik poslanstvu, „jaz se ne prilizujem rad. Toda povem vam odkritosrčno po svojem prepričanju in tudi v imenu svojih tovarišev, da smo popolnoma zadovoljni. Kakor katoličani, kakor državljani in poslaniki hvalimo vaše delo, vam želimo največ uspeha. Tudi vas hočemo podpirati in priporočevati, kar najbolj mogoče.“

Mesto Kristiania za šolske otroke.

Časnik „Sociale Praxis“ poroča, da je mesto Kristiania na Švedskem izdalo lansko šolsko leto vsak dan blizu 1500 K za hrano šolskih otrok. Iz mestne kuhinje se je izdalo 1,148.572 porcij učenecem brezplačno, 51.406 porcij za zni-

žano ceno in 60.000 do 70.000 porcij so dobili učenci po drugih hišah in zavodih. V prejšnjem šolskem letu se je razdelilo 873.657 porcij brezplačno in 47.053 za plačo. Število otrok, ki so letos hrano dobivali brezplačno, je bilo za 10.180 več.

Blagoslovljenje okoliške šole v Ormožu se je izvršilo dne 15. t. m.; udeležilo se ga je mnogobrojno ljudstva od blizu in daleč, po priliki okrog 4000 oseb. Po dovršenem blagoslovljenju se je zbrala šolska mladina v šolsk. poslopju, kjer je predsednik krajnega šolskega sveta, g. M. Stanič, pozdravil vse navzoče. Okrajni glavar, grof Attems, se je v slovenskem govoru zahvalil vsem, ki so pripomogli do tako lepega poslopja.

(Ženske študije v Zagrebu.) Hrvaški uradni list naznanja, da bodo na zagrebškem vseučilišču pripuščene ženske k filozofičnim studijam.

Analfabeti v Galiciji. Zadnja ljudska štetev je pokazala, da je med evropskimi deželami Galicija najbogatejša na analfabetih. Vseh prebivalcev je tamkaj 7,317.023. Od teh zna brati in pisati 2,210.453, samo brati 446.154. Branja nevedskih ljudij je 4,660.417. (!) Pripomniti pa moramo, da se nam poslednje število vendar zdi nekoliko pretirano.

Japonci. Tajnik japonskega ministrstva za javni pouk potuje sedaj po Angleškem, Francoskem in Nemškem in si ogleduje evropske učne zavode. Da se olajša mednarodni promet, hoče japonska vlada vpeljati pri pisavi in tisku latinske črke.

Šola za gluhoñeme v Rusiji. Prvi zavod za gluhoñeme otroke je v Rusiji zasnovala carica Marija Feodorovna, vdova cara Pavla I. 1806 v mestu Pavlovsko. Povod osnovanju te šole sta bila dva gluhoñema otroka, na katera je carica ob

izprehodu slučajno naletela: Polna vsmiljenja ju je vzela v zavod, katerega je v ta namen ustanovila. Sedaj je v njem blizu 209 gojencev. V ostalih zavodih, kateri so bili osnovani tekom preteklega stoletja, deloma iz vstanove carice Marije, deloma iz darov privatnih oseb, je sedaj 870 gojencev. Število vseh gluhonemih, ki se v evropski Rusiji vzgajajo po zavodih znaša 1070. Z ozirom na velikansko množico teh nesrečnikov (v Rusiji je okoli 200.000) gluhonemcev, le neznamen del vživa dobrote pouka in vzgoje. Največji zavrdi so v Moskvi Varšavi, Minsku, Charkovu in dugod.

(*Kršč. šk.*)

Šola za deklice. V Londonu imajo za deklice revnih stanov, odrasle ljudski šoli, šole, v katerih je vse urejeno, kakor v kakem malem delavskem stanovanju. Deklice se učijo šivati, krpiti, plesti, kuhati, nakupovati, pospravljati sobe in prati, likati perilo, pokrivati mize itd. Tudi se jim pove, katera jedila so zdrava in tečna; učijo se tudi, kakò vzgajati otroke in vse, kar je prihodnji ženi revnejšega stanu potreba. In to vse zastonj.

Družba sv. Mohorja. Naša družba šteje letos 76.110 udov, to je 2486 udov manj, kakor lani. Udje se razdele po posameznih škofijah tako-le:

Goriška nadšk.	8.599,	11 manj	kakor lani.
Krška . . .	6.208,	160	" " "
Lavantinska .	23.771,	2.025	" " "
Ljubljanska .	29.587,	519	" " "
Tržaško-koper.	4.041,	25 več	" " "
Sekovska . .	598,	34	" " "
Somboteljska .	351,	7	" " "
Zagreb. nadšk.	479,	66 manj	" " "

Senjska . . .	206,	7 manj	kakor lani.
Poreška . . .	136,	6 več	" " "
Djakovška . .	65,	3	" " "
Bosniška . . .	226,	11 manj	" " "
Videm. nadšk.	185,	9	" " "
Razni kraji .	541,	15 več	" " "
Amerikanci .	908,	104	" " "
Afrika in Azija	209,	128	" " "

Z razpošiljanjem letošnjih družbenih knjig smo začeli dne 18. sept. in prizadevali se bodemo, da častiti udje dobijo knjige najprej ko mogoče. Odpravili bodemo zaboje s knjigami po tej le vrsti: Amerika in Afrika, lavantinska, krška, ljubljanska, tržaška in goriška škofija ter razni kraji.

Čenjene gospode poverjenike, katerim se knjige pošiljajo, nujno prosimo, naj takoj, ko dobijo „avisó“, pošljejo po nje na pošto ali železniško postajo, da ne bode sitnih reklamacij, ki povzročujejo samo zamudo in nepotrebne stroške. Poštne stroške morajo čast. poverjenikom povrniti posamezni udje.

Oni gg. poverjenike, ki dobivajo svoje knjige neposredno v družbeni tiskarni, prosimo, naj čim preje pošljejo po nje, da nam zavoji ne zastavljajo prostora, katerega nam itak primanjkuje na vse strani.

Razposlalo se bode udom vsega vkup 456.660 knjig. — Romajte torej knjige v toli častnem številu po vsem Slovenskem. Budite rojake, poučujte jih, zabavajte in razveseljajte jih ter v nemajte v srcih njihovo ljubezen do Boga in domovine!

V Celovcu, dné 18. sept. 1901.

Odbor.

„Slovenski učitelj“ izhaja dvakrat na mesec (1. in 15.).

Cena mu je na leto 5 K, na pol leta 2 K 50 h.

Urejuje in izdaje: Fran Jaklič, učitelj. — Oblastim odgovoren: Ivan Rakovec.
Rokopisi, naročnina in reklamacije naj se pošiljajo: Uredništvu „Slovenskega učitelja“ v Ljubljani.